

Long term coastal management strategy

Stad : Middelkerke

How to mainstream Nature-based solutions into long term

Deel 1: België / Vlaanderen

De Vlaamse kust: situering

De Vlaamse kust bestaat uit een strook van ongeveer 67 kilometer lang. Over bijna de volledige lengte bevinden zich zandstranden die met een lage helling in zee overgaan. De stranden met hun fijn zand maken de Belgische kust zeer geliefd bij toeristen. De Vlaamse kust is dan ook een van de meest bebouwde en meest dichtbevolkte kustgebieden van Europa.

Bron tekst: [SARCC - Sustainable And Resilient Coastal Cities](#)

Langs de kust bevinden zich tien kustgemeenten en is erg kwetsbaar voor zee-overstromingen. Bijna de helft van de strook tot 1 km landinwaarts van de kustlijn is bebouwd en nog meer landinwaarts gaat dit tot ruim 30%. Het grootste deel van de polders achter de zeewering ligt lager dan het peil van een jaarlijkse stormvloed (+5,5 m TAW). Zee-overstromingen kunnen dan ook heel wat materiële schade aanrichten en zelfs mensenlevens kosten. Vandaag tellen de tien kustgemeenten (zonder de stad Brugge) samen meer dan 220.000 inwoners. Tijdens de zomermaanden huisvesten appartementen, campings en hotels tot wel 500.000 toeristen. Op topdagen lokt de kust soms meer dan 150.000 extra dagtoeristen. Behalve het toerisme spelen aan de kust nog andere grote economische belangen, zoals de industriële zeehavens van Zeebrugge en Oostende, de jachthavens van Nieuwpoort en Blankenberge, de luchthaven van Oostende en de landbouw in de achtergelegen polders.

De historische duinengordel, die van nature het hinterland beschermt tegen de krachten van de zee, zijn intussen op vele plaatsen bebouwd. De steden en badplaatsen worden in de meeste badplaatsen beschermd tegen de zee door het strand en een verharde zeedijk of promenade. Duinen komen nog voor op ongeveer één derde van de kustlijn. Hoewel erg gefragmenteerd, is het grootste deel van die duinen beschermd als natuurgebied (Natura 2000). Daarnaast worden de duingebieden gevrijwaard van verdere bebouwing door een specifiek wetgevend kader (het duinendecreet van 1993).

Bron tekst: [Masterplan Kustveiligheid | Agentschap MDK](#)

Masterplan Kustveiligheid

In de kuststreek en op zee zijn er verschillende bevoegdheden weggelegd voor de federale en Vlaamse overheid. Voor de activiteiten die zeewaarts plaatsvinden ten opzichte van de laagwaterlijn is de federale overheid bevoegd. Het Vlaamse Gewest – meer bepaald het Beleidsdomein van Mobiliteit en Openbare Werken en het Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust (MDK) – is op haar beurt verantwoordelijk voor zeewering en kustbescherming. In 2011 keurde de Vlaamse overheid het Masterplan Kustveiligheid goed. Het plan voorziet maatregelen die de Vlaamse kust tot minstens 2050 moeten beschermen tegen een 1000-jarige stormvloed. Het houdt rekening met een zeespiegelstijging bij stormvloed van 30 cm tegen 2050. Sommige constructies, zoals de stormvloedkering hebben een langere levensduur. Deze zijn ontworpen om weerstand te bieden tegen 80 centimeter zeespiegelstijging tegen 2100. Het Masterplan vertrekt van het principe 'zacht waar het kan, hard waar het moet'. Ondertussen, anno 2022, is de uitvoering van het Masterplan Kustveiligheid al ver gevorderd. Zowel 'zachte' (strandsuppleties, duinsuppleties,...) als 'harde' zeeweringsmaatregelen (dijken, stormmuren, waterkeringen,...) zijn gerealiseerd of in de nabije toekomst gepland.

Bron: [Masterplan Kustveiligheid | Agenschap MDK](#)

Hoewel het gewest bevoegd is, hebben lokale overheden – zoals steden, gemeenten en provincies – de mogelijkheid om de ingrepen met het oog op kustbescherming zelf mee te helpen vormgeven, mits ze passen binnen het kader van het Masterplan Kustveiligheid. Dit geeft de lokale overheden enige vrijheid/medezeggenschap in de uitwerking van de lokale kustbescherming. De binnen SARCC lopende pilots in Blankenberge, Middelkerke en Oostende zijn een gevolg van lokale noden op divers vlak (toerisme, ecologie, beheer zeedijken, ...), maar passen binnen de krijtlijnen van het MPKV. Kustvisie 2100

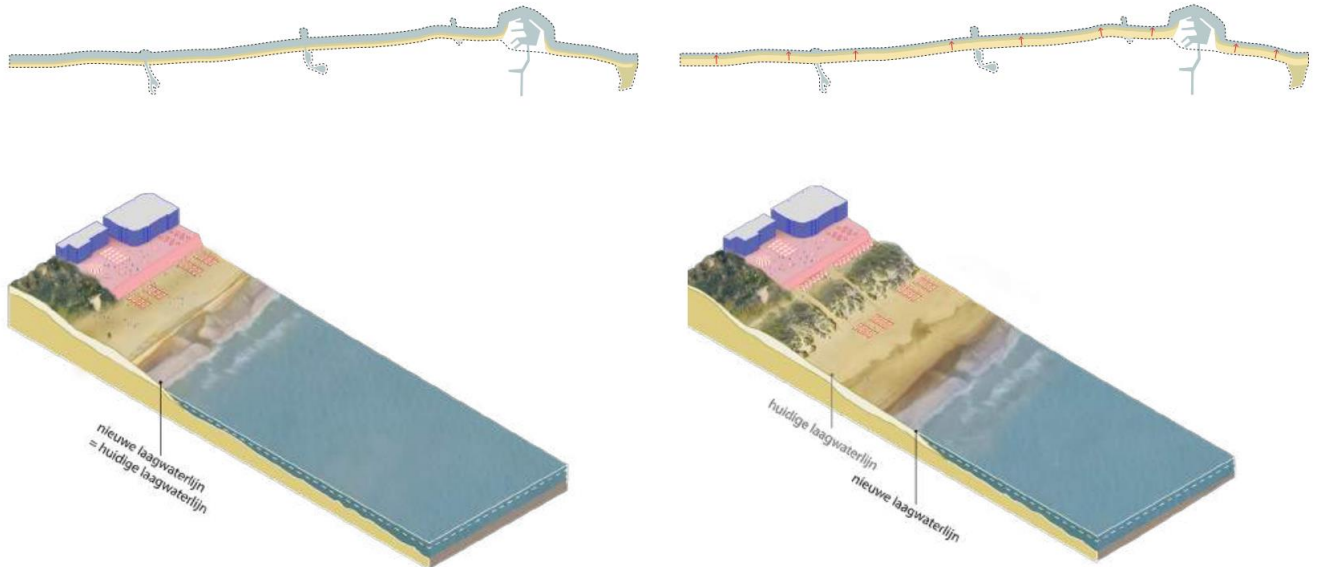
De Vlaamse overheid voert momenteel het Masterplan Kustveiligheid uit om ons tot 2050 tegen het water en de kracht van de zee te beschermen. Kustvisie kijkt nog verder in de tijd en bakent een lint af dat onze kust moet beschermen tegen een duizendjarige storm en dit zowel bij een scenario van +1m, +2m én +3m zeespiegelstijging. Dit beschermingslint zal reiken van de Franse tot de Nederlandse grens en zal ook aansluiten op de kustbeschermingsmaatregelen daar.

Op basis van een gedragen kader van ambities werden via een intensief co-creatietraject verschillende beschermingsalternatieven geëvalueerd, getrechterd en verder geoptimaliseerd voor zowel de vier kusthavens als volgende vier strandzones:

-
- De Panne t.e.m Nieuwpoort,
 - Middelkerke-Westende t.e.m Oostende,
 - Bredene t.e.m Zeebrugge,
 - Knokke-Heist.

Finaal werden twee alternatieven weerhouden voor deze strandzones. Bij alternatief 'Ter plaatse' blijft de huidige laagwaterlijn waar die is door voornamelijk strandsuppleties te gaan doen. Daar worden de beschermingsmaatregelen met andere woorden binnen de zone die er vandaag bestaat tussen de zee en de bebouwing voorzien.

Alternatief 'Ter plaatse'

Alternatief 'Zeewaarts'

Bron: <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/54207>

Dit betekent wel dat maatregelen als dijken steeds meer oppervlakte in zullen nemen van het droog strand naarmate de zeespiegel stijgt. Omdat de ruimte beperkt is, zal er ter hoogte van badsteden vaak geen plaats zijn om beschermende duinen in te passen. Harde maatregelen (vb. multifunctionele dijken) of hybride maatregelen (vb. grasdijk in Westende) vormen dan de oplossing.

Alternatief 'Zeewaarts' maakt de ruimte voor beschermingsmaatregelen groter: de laagwaterlijn verschuift gemiddeld een honderdtal meter in de zee. Hierdoor wordt de huidige breedte van het droog strand behouden én kan deze zelfs vergroten. Dit alternatief gaat maximaal uit van een zandige kustbescherming met als ultieme ambitie een robuust, aaneengesloten én kansrijk duinenlandschap van de Franse tot de Nederlandse grens. Een natuurlijker strandbeheer en de implementatie van "Nature Based Solutions" kan bijdragen aan deze noodzakelijke kustbescherming.

De vorming van duinen mag - ter hoogte van de recreatieve zones - deze recreatie niet in de weg staan. Kusttoerisme is één van de motoren van de economie. Een kustbrede beheervisie is vanuit die optiek zeer wenselijk.

Beide alternatieven kunnen in kleine stapjes uitgerold worden of net in hele grotere stappen. Maar het is duidelijk dat alternatief 'Zeewaarts' meer kansen biedt dan alternatief 'Ter plaatse'.

Deel 2: Toekomststrategie Middelkerke

Als lokaal bestuur gemeente Middelkerke hebben wij het proces van SARCC mee vorm gegeven en opgevolgd. De lessen die eruit kunnen getrokken worden, worden in onze procedure bij ontwerpprocessen en visievorming opgenomen als mogelijks alternatief voor de traditionele grijze verhardingen. Wij hebben meegewerkt aan het co-creatietraject Kustvisie 2100 waarbij de pilootprojecten van Oostende en Middelkerke aangehaald werden als voorbeeld. Gezien de Kustvisie 2100, de natuur gebaseerde oplossing “NBS” als lange termijnoplossing naar voor schuift en dit door de diverse stakeholders, waaronder de stad Middelkerke, ondersteund worden, integreren wij NBS in de lange termijnstrategie voor de kustbescherming. Als rechtstreeks gevolg, volgt in de nabije toekomst het ontwerp voor de renovatie zeedijk Middelkerke. Dit naar analogie van de zeedijk te Westende, het uitvoeren van een hybrideoplossing met NBS geïntegreerd waar mogelijk. Verder wordt de nadruk gelegd op de opvolging van de uitgevoerde NBS oplossingen zodat deze afgetoetst worden naar onderhoud en duurzaamheid.

Stijn Gussé
Directeur
Domein en gebouwen
Noodplanning
Gemeente Middelkerke
Spermaliestraat 1
8430 Middelkerke